

tere, & se ostendere, ac vendere, & loquuntur, quæ illicita sunt, & cum luxuriatæ fuerint, nubere volunt. 1. *Tim.* 5.

D.

Detraçtio & Maledicentia.

Impie detraxit Joseph innocenti & pudico domina ejus apud virum suum. *Gen.* 39.

Cui dubium est, quod pessime cogitatis: dixit Pharaos Moysi. Per quod patet, pessimos hostes quandoque viris optimis, iniqua impositione & falsa, cum multa audacia affirmare, *Exod.* 10.

Locuta est Maria & Aaron contra Moysen, modica occasione assumpta. Sed cito secuta est ultrix pena, *Num.* 12.

Detraxerunt filii Israel terræ promissionis, in malum suum, *Num.* 14.

Occasione seditionis Chore & complicum suorum, fuerunt multi terribiliter occisi. Et post murmuravit multitudo contra Moysen & Aaron, dicens: Vos interfecistis populum Domini. *Num.* 16.

Quamvis esset malus Balaam, tamen dixit, quod nequaquam malediceret populo, cui benedixerat Dominus, Et quo ad hoc multi inveniuntur deteriores illo, qui libentius & frequen-

quentius maledicunt, & detrahunt tam bonis, quam perverfis. *Num.* 23.

Saul fuit in principio valde bonus, & tamen dixerunt quidam filii Belial? Unde salvare nos poterit iste? 1. *Reg.* 10.

Occasione Doeg Idumæi, referentis Saul, quod Abimelech sacerdos confortaverat David, occidit octoginta quinque viros, portantes Ephod, & multos alios parvulos & mulieres. 1. *Reg.* 22.

Satrapæ Philistinorum procuraverunt apud Achis regem Geth, quod David, qui judicio ejus bonus erat, fuit amotus de honesto officio, in quo ipsum posuerat. 1. *Reg.* 29.

Adolescens, narrantem Saul & filiorum ejus mortem, jussit David interfici, cum putabat illi prospera nunciare. 2. *Reg.* 1.

Principes filiorum Ammon dixerunt ad dominum suum: Putas, quod propter honorem patris tui David miserit ad te consolatores? Et sic perverterunt simplicem & puram intentionem David. 2. *Reg.* 10.

Abfalon ambiens regnum, dicebat habenti eorum se negoriorum: non est, qui te audiat constitutus a rege. 2. *Reg.* 15.

Siba servus Miphiboseth nequiter detraxit domino suo apud David. Et fides nimis cito fuit adhibita pravis illius verbis. 2. *Reg.* 16.

Edificantibus templum filiis Juda, qui recierant de Babylone, hostes eorum iniquam miserunt epistolam Artaxerxi regi, ut opus faceret intermitteri. 1. *Esd.* 4.

H 5

Cum

Cum Sara filia Reguelis unam de ancillis increparet pro culpa sua, respondit: Amplius ex te non videamus filium, aut filiam super terram interfectorum virorum tuorum. *Tob. 3.*

Occasione solius Mardochei, qui superbissimum Aman adorare nolebat, ipse Aman suggestit regi Assuero, quod populus Judæorum regis iussa contemneret, & per totum regnum discordias seminaret, ita quod omnes fuerunt adjudicati morti. Sed divina pietas de eorum liberatione providit. *Esth. 2.*

Quia Jeremias prædicabat, capiendam esse civitatem Jerusalem a Chaldæis, dixerunt principes populi Sedecie regi. Homo iste non quaerit pacem populo huic, sed malum. *Jerem. 38.*

Accedentes viri Chaldæi accusaverunt Judæos, dicentes Nabuchodonosor regi, quod foci Danielis non adorabant Deos illius, & essent transgressores regii decreti. *Dan. 3.*

Principes & Satrapæ Darii regis Persarum, invidentes Danieli, accusaverunt eum apud regem, quia ipse oraret, & obsecraret alium Deum, quam ipsum regem Darium. *Dan. 6.*

Duo illi senes presbyteri conati sunt Susannam turpiter infamare. Sed Deus eam mirabiliter per abstinentem puerum liberavit. *Dan. 13.*

Alcimus, qui volebat fieri summus sacerdos, & quidam alii iniqui dixerunt regi Demetrio: Perdidit Judas & fratres ejus amicos tuos, & nos disperferunt de terra nostra. *1. Mach. 7.*

Con-

Convenerunt adversus Jonathan viri pestilentes ex Israel, ut interpellarent regem Alexandrum adversus eum, & non intendit ad eos rex. *1. Mach. 10.*

Simon de tribu Benjamin, præpositus templi, venit ad Apollonium, & dixit, ærarium pecuniis innumerabilibus esse plenum. *2. Mach. 3.*

Prædictus etiam Simon male loquebatur de Onia, provisorumque civitatis, ac defensorum gentis suæ, & æmulatorem legis divinæ audebat insidiatorem regni dicere. *2. Mach. 4.*

Veniens ad regem Demetrium Alcimus, dixit inter cætera: Quamdiu Judas superest, impossibile est pacem dare negotiis. *2. Mach. 14.*

Videns Pharisei Dominum discumbentem in homo Matthæi, dicebant. Quare cum publicanis & peccatoribus manducat magister vester? *Matth. 9.*

Simile accidit de Zachæo: murmurabant, quod apud hominem peccatorem divertisset. *Luc. 19.*

De Joanne Baptista, multum jejunante, dicebant quidam: Demonium habet. *Matth. 11.*

De Domino autem Jesu, cum peccatoribus comedente, dicebant: Ecce homo vorax & potator vini, publicanorum & peccatorum amicus. *Eodem.*

Viso miraculo de cæco, per Dominum Jesum illuminato, Pharisei detraxerunt Domino, dicentes: nos scimus, quia hic homo peccator est. Et maledixerunt homini illi, & dixerunt:

tu

tu discipulus ejus sis. Quæ quidem maledictio fit super vos, & super filios vestros. *Joan. 9.*

Scribæ & Pharifæi detraxerunt Domino, dicentes, eum esse Samaritanum, dæmoniacum, blasphemum; peccatorem, potatorem, voracem mendacem, prohibentem tributâ dari Casari, gentis subversorem, populi seductorem. Hæc omnia possunt ex diversis locis Evangeliorum haberi.

Non valentes Judæi resistere sapientiæ Stephani, & spiritui, qui loquebatur per eum, adduxerunt in consilium duos falsos testes, dicentes: homo iste non cessat loqui adversus populum, legem, & locum. *Act. 6.*

Quidam quæstuarii dolentes, quod amiserant quæstum suum, eo quod Paulus ejecerat spiritum Pythonem a quadam puella, quam illi habebant, dixerunt magistratibus: Hi homines conturbant civitatem nostram. Et ad verba eorum prava concurrat plebs adversus illos, & scissis vestibus eorum, jussi sunt virgis cædi, & in carcerem mitti. *Act. 16.*

Gallione proconsule Achajæ existente, insurrexerunt uno animo Judæi contra Paulum, & adduxerunt eum ad tribunal dicentes, quod contra legem homo hic persuadet hominibus colere Deum. *Act. 18.*

Apud Ephesum, cum quidam indurarentur, & non crederent, maledicentes viam Domini, coram multitudine, discedens ab eis Paulus, segregavit discipulos. *Act. 19.*

Qui-

Quidam Judæi de Asia, videntes Paulum in templo, clamaverunt: Viri Israelitæ adjuvate, hic est homo, qui adversus populum & legem & locum hunc omnes ubique docens, insuper & gentiles induxit in templum, & violavit sanctum locum istum. *Act. 21.*

Coram Felice præfide proposuit contra Paulum Tertullus Orator pro Judæis, dicens: Invenimus hunc hominem pestiferum, concitantem seditiones omnibus Judæis in universo orbe, & autorem seditionis, sectæ Nazarenorum, qui etiam templum conatus est violare. *Act. 24.*

Disputante Paulo apud Athenas, quidam Epicuræi & Stoici Philosophi dicebant: Quidnam vult spermologus hic dicere? Alii vero: Novorum dæmoniorum annunciator est. *Act. 27.*

Barbari videntes viperam pendentem in manu Pauli, dixerunt: utique homicida hic est, qui cum evaserit de navi &c. Sed cito postea opinionem mutaverunt. *Act. 28.*

Derisio & Convitia.

Viri Soccoth & Phanuel deriserunt Gedeonem, Zebee & Salmana persequentem. Sed inde male eis accidit, quia male eos postea traclavit. *Judic. 8.*

Contempsit Nabal verba nunciorum David stomachando, dicens: Quis est iste David? Et quis est filius Isai? Hodie increverunt servi, qui fugiunt dominos suos. *1. Reg. 25.*

Michol videns regem David saltantem ante arcam Domini, despexit eum, quia nudum cum vidit.

vidit. Et postmodum insultando & deridendo, dixit: Quam gloriosus fuit hodie rex? 2. *Reg.* 6.

Derisorius verbi dixit impia Jezabel ad Achab: Grandis autoritatis es, & bene regis regnum Israel. 3. *Reg.* 21.

Quia pueri illuserunt Elifæo dicentes: Ascende calvæ: duo ursi laceraverunt quadraginta duos ex eis. 4. *Reg.* 2.

Cursores, quos misit Ezechias, pergebant velociter de civitate in civitatem, prædicantes, ut filii Israel revertantur ad Dominum. Illis irridentibus vero ac subsannantibus &c. 2. *Paral.* 30.

Mittebat Dominus prophetas quotidie commonens eos, quod parcerent populo & habitaculo suo. At illi subsannabant nuncios Domini, & parvi pendebant sermones ejus, illudebantque prophetis. 2. *Paral.* 36.

Sanaballat & Tobias audierunt, quod ædificabantur muri Jerusalem, & irridebant ædificantes. 1. *Ezr.* 3, 4.

Execrator Tobia, parentes & cognati ejus irridebant vitam ejus, dicentes: Ubi est spes tua, pro qua elemosynas & sepulturas faciebas. *Tob.* 2.

Videns Nicanor holocausta, quæ offerebantur a Judæis pro rege, irridens sprexit eos, & locutus est superbe, & juravit in ira. 1. *Mach.* 7.

Antiochus crudelis tyrannus, ex verbis septimi fratris accessus ira, in illum super omnes crudelius defavit, indigne ferens derisum se. 2. *Mach.* 7.

Derisus

Derisus fuit multipliciter Dominus Jesus, ut infra patebit tit. de Patientia.

Quidam Judæi, videntes discipulos Domini loquentes variis linguis post infusionem Spiritus sancti, irridebant dicentes: Quia musto pleni sunt viri isti. *Act.* 2.

Cum audissent Athenienses resurrectionem mortuorum, quam annunciabat Paulus, quidam irridebant, quidam vero dixerunt: Audiemus te de hoc iterum. *Act.* 17.

Dilectio Dei.

Daturus legem Moyfi Dominus dixit ei: Ego sum Dominus Deus tuus, faciens misericordiam his, qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea. *Exod.* 20.

Præcipuum omnium mandatorum legis est dilectio Dei. Nam dixit Moyfes post decem mandata populo repetita: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo &c. *Deut.* 6.

Timorem Dei & amorem, volens specialem imprimere in populo Moyfes ait: Et nunc Israel, quid Dominus Deus tuus petit a te? nisi ut timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis ejus, & diligas eum, ac servius Domino Deo tuo, in toto corde tuo &c. *Deut.* 10.

Longævus Josue & puerilis ætatis vocat omnem Israël, & monens eos de multis dixit inter cætera: Hoc tantum diligentissime præcavete, ut diligatis Dominum Deum vestrum. *Josue* 13.

De

De rege David dicitur: De omni corde suo laudavit Deum, & dilexit Dominum, qui fecit illum. Unde ipsemet dicebat: Diligam te Domine fortitudo mea. *Ecl. 47.*

Apostolus Paulus talem tulit sententiam: Si quis non amat Dominum Jesum Christum, sit Anathema, Maranatha. *1. Cor. 6.*

Quia amor est virtus motiva ad Christum, magnum amorem Paulus habebat, qui ei crucifixus erat. Et potest notari de Paulo, quod Christus erat ei sua sapientia: Non judicavi me scire aliud inter vos, nisi Jesum Christum, & hunc crucifixum. *Galat. 2.*

Item sua substantia, omnia, inquit, detrimentum feci, & arbitror ut stercora, ut Christum lucrificarem. *Philipp. 3.*

Sua iustitia: factus est nobis sapientia, iustitia & sanctificatio, & redemptio. *Coloss. 1.*

Potest dici, quod Christus in eo loquebatur: An experimentum queritis ejus, qui in me loquitur Christus? *1. Cor. 14.*

Item Christus in eo operabatur: Non audeo aliquid loqui eorum, quæ per me non efficit Christus. *Galat. 2.*

Item Christus in eo vivebat: Vivo ego, jam non ego, vivit autem in me Christus. *Eodem.*

Mihi vivere Christus est. *Philipp. 3.*

Item Christus in eum triumphat: Deo gratias, qui semper triumphat in nos Christo. *2. Cor. 2.*

Potest quoque dici Christi servus: Paulus servus Jesu Christi. *Rom. 1.*

Et

Et Christi Apostolus: Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei. *2. Cor. 1.*

Item Christi legatus & vicarius: Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo hortante per nos, obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. *2. Cor. 5.*

Et ei adiutor erat: Dei sumus adjutores. *1. Cor. 2.*

Etiam pugil, vel certator: Bonum certamea certavi. *2. Timoth. 4.*

Et alibi: Sic pugna: non quasi aërem verberans. Et prima Corinthiorum decimoquinto: Si secundum hominem cum bellis depugnavi.

Item cursor: Sic curro non quasi in incertum. Prima Corinthiorum 9. cursum consummavi.

Item specialis imitator: Imitatores estote mei, sicut ego Christi. *2. Tim. 4.*

Pulehræm fecit exhortationem beatus Joannes, dicens: Nos ergo diligamus Deum, quoniam ipse prior dilexit nos. *1. Joan. 4.*

Magdalenz remittuntur peccata multa, quoniam dilexit multum. *Luc. 7.*

Petrus respondit Domino sæpius roganti: amas me? Domine, tu scis, quia amo te. *Joan. 21.*

Dilectio Inimicorum.

Quid venistis ad me hominem, quem odistis, & expulistis a vobis? ait Isaac ad quosdam suos inimicos. Et tamen postea fecit eis convivium.

Hæmapi Exempla.

I

vivium.

vivium, & post cibum & potum surgentes mane juraverunt sibi mutuo, dimisitque eos Isaac pacifice in domum suam. *Gen. 26, 27.*

Joseph non ultus est malum a fratribus suis sibi illatum, sed ostendit, se illos diligere, cum ipsis dixit: Nolite pavere, neque vobis durum esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus &c. osculatusque est Joseph omnes fratres suos, & ploravit super singulos. *Gen. 45.*

Filii Israel, licet a Benjamitis laesi, non desierunt tamen propterea eorum excidium ululatu magno desistere, dicentes: Quare Domine Deus Israel factum est hoc malum in populo tuo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis. *Jud. 21, 3.*

Cum David invenisset Saul inimicum suum solum in spelunca, eumque potuisset tuto occidere, imo ad hoc a servis suis fuisset animatus, ei tamen nil mali intulit, sed respondit: Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hanc rem: & non permisit servos suos confurgere in Saul. *1. Reg. 24.*

Idem inimici servo cibum præbet. *3. Reg. 30, 11.*

Idem ostendit se diligere inimicum in planctu Saul. *2. Reg. 1.*

Idem cum sedulo inquisivisset: num superest aliquis de domo Saul, ut faciam cum illo misericordiam. *2. Reg. 9.*

Idem parcat Semei, licet multis & magnis injuriis ab eo fuisset affectus. *2. Reg. 16.*

Idem

Idem diligit filium Absalon, licet rebellem & hostem suum, mandatque militibus suis: Servate mihi puerum Absalon. *2. Reg. 18.*

Job de se testatur: Si lætatus sum ad ruinam ejus, qui me oderat, & exultavi, quod invenisset eum malum. Non enim dedi ad peccandum guttur meum, ut expeterem maledicens animam ejus. *Job. 31, 29.*

Elisæus Propheta inimicos ad capiendum se missos non tantum amavit, sed mensam eis apponi præcepit, refectosque abire illætos permisit. *4. Reg. 6.*

Cum cepissent Israelitæ ducenta millia mulierum & puerorum e Judæa, vestitos atque refectos ad propria remiserunt. *2. Paral. 21.*

Christus Dominus ignoscit crucifixoribus. *Luc. 25.*

Idem diligit Judam proditorem suum, eumque vocat amicum. *Matth. 26, 50.*

S. Stephanus positus genibus orat pro lapidantibus se, dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum. *Act. 7.*

Cum Jacobus & Joannes rogassent Christum, ut ignem mitteret de caelo, & consumeret inimicos suos, respondit Christus: nescitis, cujus spiritus estis. *Luc. 9, 54.*

Servus debitor prociudit coram Domino suo, petit veniam & remissionem debiti. Misertus autem Dominus servi illius dimisit eum, & omne debitum dimisit ei. Cum vero hic nollet remittere debitum confervo suo, increpat eum Dominus, & gravi pena multat. *Matth. 18.*

Dilectio Proximi.

Reprehensus est Cain a Domino graviter, & punitus, quia contra fratrem suum inique egit, & se non esse custodem dixit ejus. *Gen. 4.*

Nota, quam diligenter & sollicito orabat Dominum Abraham, ut parceret Sodomitis, quod erat magnæ dilectionis signum. *Gen. 18.*

Tantam dilectionem erga proximos sibi subditos Moyses habebat, quod ipse orans Dominum, dicebat: Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro tuo. *Exod. 32.*

Optabat Moyses omnes de populo prophetas, licet honor ejus inde minui videretur. *Num. 11.*

Noluit Moyses mejus dominium, quod ei Dominus promittebat: in tantum proximos suos, quibus præerat, diligebat. *Num. 14.*

Fili Israel, post occisionem filiorum Benjamin, magno ululatu cæperunt flere dicentes: Quare Domine Deus noster factum est hoc malum. *Judic. 12.*

Anima Jonathæ colligata est animæ David, & dilexit eum quasi animam suam. *1. Reg. 18.*

Ostendit David, se diligere inimicum, in planctu Saul: Amicum in planctu Jonathæ. Similiter in planctu Abner. *2. Reg. 1.*

Filium quoque, licet malum, & sibi adversarium, slevit. *2. Reg. 18.*

Magnam dilectionem ostendit se habere Nemiæ ad filios transmirationis, quod patet in his, quæ eis fecit. *2. Erid. per totum.*

Quia

Quia Tobias multis multa opera charitatis exhibebat, multi diligebant eum. Unde cum jussus esset occidi a rege, latuit, & inventus non fuit. *Tob. 1.*

Tantam dilectionem vult Dominus ad proximos nos habere, ut dixerit Petro: Non esse dimitrendum septies peccanti fratri, sed usque septuagies septies. *Matth. 18.*

Ad proximum magnam dilectionem habuisse laudatur Samaritanus ille, qui appropians semivivo, misericordia motus est, & ejus vulnera alligavit, infundens oleum & vinum. *Luc. 10.*

Miram dilectionem ad proximum habuisse monstratur beatus Stephanus, qui pro lapidatoribus suis devotius, quam pro se orasse videtur. Nam pro illis genua posuit, & voce magna clamavit: pro se vero simpliciter dixit: Domine Jesu suscipe spiritum meum. *Act. 7.*

Inassumabiliter Paulus proximos diligebat: erat enim erga eos, ut mater parturiens, nam dicebat Galatis: Filioli mei, quos iterum parturio. *Galat. 4.*

Item tanquam pater corripiens: per Evangelium in Christo ego vos genui, & paulo post: In virga veniam ad vos. *1. Cor. 4.*

Ad Thessalon. Tanquam pater filios deprecantes vos, & consolantes testificati sumus. Eodem: Tanquam nutrix fovens & blandiens facti sumus, ait, tanquam si nutrix fovcat filios suos. *1. Theff. 2.*

Et alibi: Tanquam parvulis in Christo lac potum dedi vobis. *1. Cor. 3.*

13

Item

Item tanquam magister & Doctor erudiens: Positus sum prædicator, & Apostolus & magister gentium in fide & veritate. 2. *Tim.* 1.

Item tanquam frater & socius collaborans, & coadjuvans: Fratres mei dilectissimi, & desideratissimi, rogo te Germaue compar &c. *Philipp.* 4.

Et cap. 1. ad Philipp. Habeo vos, in confirmatione Evangelii, socios gaudii mei &c. *Philipp.* 1.

Et secunda Corinth. 1. Non dominamur fidei vestrae, sed adjuutores sumus gaudii vestri. 2. *Cor.* 1.

Item tanquam legatus reconcilians: Pro Christo legatione fungimur. 2. *Cor.* 5.

Et Apostolus, bona annuncians: Vos scitis, qualiter nihil subtraxerim vobis utilium, quominus annunciam vobis, & docerem vos publice per domos. *Act.* 20.

Et alibi: Quod ignorantes colitis, ego nuncio vobis. *Act.* 17.

Item architectus ædificans: Ut sapiens architectus posui fundamentum. 1. *Cor.* 3.

Per aliam nihilominus viam potest dici, quod Paulus ostendit se esse proximorum ferventissimum dilectorem. Per hoc videtur, quod ipse multa pro eis faciebat: Siquidem vel sustinebat, vel dabat ea, quæ non habebat, ab habentibus pro indigentibus procurabat. Quod enim suadet ad utilitatem proximorum, ipse testatur: Ad ea, quæ opus erant mihi, & his qui mecum sunt, ministraverunt manus istæ. Sequi-

Sequitur: Quoniam beatus est dare, quam accipere. Quamvis autem supererogationis esset, cum ab ipsis accipere posset, in hoc faciebat, ut illis quibus prædicabat, parceret. Unde ad Corinthios: Paratus sum venire ad vos, & non ero vobis gravis. Non enim quero, quæ vestra sunt, sed vos. *Act.* 20.

Secundo, ut Pseudo-Apostolis gloriandi occasionem auferret: In omnibus sine onere me servavi, & servabo. Quod facio, & faciam, amputem occasionem eorum, qui volunt, ut in eo, de quo gloriantur, reperiantur sicut & nos. 2. *Cor.* 12.

Tertio. Ut exinde majorem mercedem haberet: Non usi hac potestate, ut accipiamus (scilicet) sumptus a vobis: sequitur: Quæ est ergo merces mea? ut prædicans sine sumptu ponam Evangelium Christi. 2. *Cor.* 11.

Rursus etiam ipse procurabat, ab ecclesia de Achaja, ad donandum pauperibus de Judæa, ob quam causam collectas fieri faciebat, & fideles ad hoc efficaciter iuducebat. 1. *Cor.* 16.

Item: Qui parce seminat, parce metet. 2. *Cor.* 9.

Dabat proximis verba Dei, quibus copiosissime abundabat: Imo etiam seipsum eorum utilitatibus dedicabat. Volebamus tradere vobis non solum Evangelium, sed & animas nostras, propterea quod chari nobis facti estis. 1. *Thess.* 2.

Sic & Corinth. Ego ipse libentissime impendam & superimpendar pro animabus vestris. 2. Cor. 12.

Professio
Pauli.

Mira insuper de corpore suo fecit proximis ad fidem & salutem convertendis prædicando videlicet, disputando, discurrendo a Damasco in Arabiam, in Jerusalem, in Antiochiam. Deinde nunc iussu Spiritus sancti cum Barnaba de Antiochia in Cyprum. Inde navigantes per Ciliciam, & post euntes in Pisidiam, Iconium, Lycaoniam, constituerunt presbyteros per singulas ecclesias: Et tandem post factum multiplicem fructum Antiochiam redierunt. De his habetur in Actib. *Act. 9, 11. 13. 14. 15. &c.* Postmodum vero Paulus volens visitare fratres, quibus prædicaverat verbum Dei, assumpto Sila in socium, profectus est in Syriam, & Ciliciam: Inde transiens Phrygiæ & Galatiæ regionem venerunt Mysiam, & postea vocatus in Macedoniam navigavit. Et tunc Paulus Thessaloniciæ, & in multis aliis civitatibus regionis illius multum fructum faciens, consequenter pervenit Athenas, ubi cum Philosophis curiosis salubriter disputavit. Ex quo transtulit se Corinthum, & ibi multum populum Domino acquisivit. Inde profectus est Ephesum, & ingressus synagogas, disputavit cum Judæis. Inde egressus descendit Cæsaream, de Cæsarea venit Antiochiam, & facto ibi aliquanto tempore profectus est Galatiæ regionem, & Phrygiam, confirmans omnes discipulos. Et postea peragratis superioribus

ribus partibus, iterum venit Ephesum, ibique biennio commoratus, disputans & suadens de regno Dei, fecit, ut eos, qui habitabant in Asia, audirent verbum Domini, tam gentiles quam Judæi. Inde reversus per Macedoniam & Troadem & Miletum, & per plures alias civitates & insulas transiens applicuit Tyro Ptolomaidem, & Cæsaream iter faciens. Deinde Jerusalem cum multa flagitatione pervenit. Ubi comprehensus a Judæis, tractus & verberatus fuit, & coram diversis iudicibus nequiter accusatus, a manifesto gravamine Cæsarem compulsus appellare. Traditus autem Centurioni post naufragia & innumera pericula ad urbem Romanam catenis vinculus accessit: ibique prædicationi ac doctrinæ insistent, ire etiam in Hispaniam proponebat. Ecce quomodo amabat illos, pro quibus tot & talia sustinebat. Unde ait: Omnia, charissimi, ad ædificationem vestram. 2. Cor. 12.

Apparent etiam signa dilectionis, cum quis vult sustinere, vel pati gravia pro amicis. Unde Ecclesiastici dicitur: Amicum salutare non confundaris. Et si mala tibi venerint pro illo, sustine. *Eccles. 22.*

Ex jam dictis vero Paulum mira sustinuisse liquet pro utilitatibus proximorum. Unde ait: Omnia sustineo propter electos, ut & ipsi salutem consequantur. De hoc require in titulo de tribulationibus. Ibi enim multa de his invenies,

Magnam dilectionem ad proximos habuisse Joannem Evangelistam, patet ex verbis suis. Ex abundantia enim cordis os ejus loquebatur, quando dilectionem, vel charitatem toties repetebat. Sicut apparet in prima epistola cap. 3. & 4.

Discordia, lites, & rixa.

Primum discordiam inter homines movit invidia, inter Cain & Abel: Quoniam opera Cain maligna erant, fratris autem iusta. *Gen. 3, 4.*

Substantia Abraham & Loth erat multa, & nequibant habitare communiter, unde & facta est rixa inter pastores gregum Abraham & Loth. *Gen. 13.*

Quia quinque reges Sodomorum servierant duodecim annis Chodorlahomor regi Elamitarum, & decimo tertio recesserant ab eo: ideo factum est bellum illud de quatuor regibus adversus quinque, in quo fuit Loth captus, sed per Abraham liberatus. *Gen. 14.*

Viri civitatis Sodomæ vallaverunt domum, in qua erant duo Angeli in humana specie hospitati, & volebant illos cognoscere, vimque faciebant vehementissime, eo quod Loth fideliter hospites defendebat. *Gen. 19.*

Factum est jurgium pastorum Gerare adversus pastores Isaac, propter possessionem ovium, & armentorum, & familiarum plurimarum. *Gen. 26.*

Ode-

Oderat semper Esau Jacob, pro benedictione, qua benedixerat ei pater, dixitque in corde suo: Venient dies luctus patris mei & occidam Jacob fratrem meum. *Gen. 27.*

Fugiens Jacob cum jurgio, dixit ad Laban: Quam ob culpam meam sic exarsisti in me? & scrutatus es omnem suppellectilem meam? *Gen. 31.*

Occasione Dinæ filię Jacob, quam Sichem filius Emor rapuit, & oppressit, facta est discordia magna inter filios Jacob, & habitatores terræ illius. *Gen. 34.*

Moyfes quadam die vidit duos Hebræos rixantes, dixitque ei, qui faciebat injuriam: Quare percussit proximum tuum? *Exod. 2.*

Cum exissent filii Israel de terra Ægypti, & transissent mare rubrum, Amalech venit & pugnavit contra eos in Raphidim. *Exod. 17.*

Multoties jurgati sunt filii Israel contra Moysem in deserto. Primo pro defectu potus: postea habito uno cibo, desideraverunt alium: nauseantes enim manna, petierunt carnes. Item ad aquas contradictionis convenerunt adversus Moysem & Aaron filii Israel, ubi jurgati sunt contra Dominum & Moysem. *Num. 21. & 24.*

Inter Abimelech filium Gedeonis & viros Sichem, qui male fecerant eum principem, fuit magna discordia suscitata: ita, quod illi cepērunt eum detestari, & rebellare ei, & ipse eos expugnavit. *Judic. 9.*

Orta est seditio inter viros Ephraim & Jephthe, eo quod Jephthe vadens ad pugnam contra

tra

tra filios Ammon, illos vocare noluit, ut dicebant. *Judic. 12.*

Pro uxore Levitæ in Gabaa Benjamin, & inter tribus Israel tam vehemens discordia & praelium fuit, ita quod illi de tribu Benjamin, exceptis quingentis viris, penitus sunt deleti. *Judic. 20.*

Occiso a David Philisthæo, iratus est Saul contra David, eo quod communiter laudabatur. Non rectis oculis ergo Saul aspiciebat David a die illa, & deinceps. Nec aliquis ex tunc potuit mollire cor Saul, quin persequeretur eum. *1. Reg. 18.*

Facta est longa concertatio inter domum Saul & domum David: sed David semper proficiebat, & domus Saul continuo decrefcebat. *2. Reg. 3.*

Nimis inhonesta facta est discordia inter Absalon ambientem regnum, & David patrem suum. Denique Absalon, qui eam movit, suspensus est. *2. Reg. 18.*

Rege David redeunte in Jerusalem, filii Israel turbati fuerunt, eo quod viri Juda ipsum reduxerant, aliis non vocatis. *2. Reg. 19.*

Dux mulieres meretrices litigabant coram rege Salomone, occasione unius infantis, quem utraque volebat habere. *3. Reg. 3.*

Mortuo Salomone, petiit populus, ut a Roboam filio ejus mitius tractaretur. Quo durius respondente, recesserunt decem tribus ab eo, & fecerunt Jeroboam regem sibi, ex quo mul-

multa bella fuerunt inter reges Israel & Juda. *3. Reg. 11.*

Facta est contentio inter discipulos, quis eorum videretur esse major: sed Domino non placuisse talem contentionem, patet per ea, quæ sequuntur. *Luc. 22.*

Litigabant Judæi ad invicem dicentes: Quomodo potest hic nobis dare carnem suam ad manducandum? *Joan. 6.*

Murmur multum erat de Domino Jesu inter turbam. Quidam enim dicebant: quia bonus est; alii autem dicebant: non est, sed seducit turbas. Sequitur: Facta est dissensio &c. *Joan. 7.*

Baptizato Cornelio cum omni domo sua, audierunt Apostoli & fratres, qui erant ex Judæa, quoniam gentes recepissent verbum Dei. Cum ascendisset autem Petrus Hierosolymam, disceptabant adversus illum, qui erant ex circumcissione fratres, dicentes: Quare introisti ad viros? *Act. 11.*

Paulo & Barnaba in civitate Iconio prædicantibus, & multa miracula facientibus, divisa est multitudo civitatis. Quidam erant cum Judæis, & quidam erant cum Apostolis. *Act. 14.*

Quidam descendentes de Judæa docebant fratres: Quia nisi circumcidamini secundum morem Moysi, non potestis salvi fieri. Facta ergo seditione non minima Paulo & Barnabæ adversus illos, statuerunt, ut consulereur Apostoli, qui erant Hierosolymis, super hæc quaestione. *Act. 15.*

Occasione Joannis Marci, quem Paulus volebat recipere ad ministerium Evangelii, facta est dissensio inter Paulum & Barnabam, ita ut discederent ab invicem. Attamen totum pervenit ad profectum Evangelii. *Eodem.*

Prædicante Paulo Ephesi, etiam multa miracula faciente, facta est turbatio non minima de via Domini. Demetrius enim quidam argentarius, faciens ædes Dianæ argenteas, præstabat artificibus non modicum quæstum &c. Impleta est tota civitas confusione. *Act. 19.*

Quidam Judæi, videntes Paulum in templo, concitaverunt omnem populum, & iniecerunt manus, clamantes: Viri Israëlitarum, adjuvate. Commota est civitas tota, & facta est concursio populi. *Act. 21.*

Cum exclamasset Paulus in concilio: Viri fratres, ego Phariseus sum, filius Phariseorum, de spe & resurrectione mortuorum ego iudico: facta est dissensio inter Phariseos & Saduceos, & soluta est multitudo. *Act. 14.*

*Dominorum officium erga Servos,
& Servorum erga Dominos.*

Agar ancilla Saræ, postquam despexit Dominam suam, fugit ab illa, sed ab angelo iussa est redire, & se humiliare sub manu Domini suæ. *Gen. 16.*

Eadem, cum periculum esset, ne propter illam Isaac filius perverteretur, e domo ejicitur. *Gen. 21.*

Ser-

Servus Abrahæ, missus in Mesopotamiam ad quærendam filio suo Isaac uxorem, Domini sui mandatum fidelissime implet. *Gen. 24.*

Jacob, quam fidelis fuerit servus, & quam durus erga eum Laban dominus illius, indicat illis verbis, quæ dixit ad Laban: oves tuæ & capræ steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi: nec captum a bestia ostendi tibi, ego damnum omne reddebam: quidquid furto peribat, a me exigebas: diu noctuque æstu urebar & gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis, sicque per viginti annos in domo tua servivi tibi: immutasti quoque mercedem meam decem vicibus. *Gen. 31, 38.*

Injustus etiam fuit Laban erga Jacob, dum ei negavit Rachel, pro qua tamen 7. annis illi servivit. *Gen. 29.*

Joseph ob ea, quæ gessit in domo Putiphar domini sui, est exemplar fidelis & indultissimi servi. *Gen. 39.*

Quam justus fuerit Job erga suos servos, indicat his verbis: si contempsi subire iudicium cum servo meo & ancilla mea, cum disceptarent adversum me. *Job. 31, 13.*

Servi Regis Saul a Domino suo iussi, ut interficerent sacerdotes, noluerunt extendere manus suas in sacerdotes Domini. Noluerunt nempe iniquum Domini sui mandatum exequi. *2. Reg. 22, 17.*

Armiger Saul noluit occidere Dominum suum, licet ab eo iussus. *1. Reg. 31, 4.*

Da-

David in pralio deficiens, cum in periculo esset, ne ab hostium quodam interficeretur, liberatus fuit a fidei servo suo Abisai, qui irruentem Philistæum occidit. 2. *Reg.* 21, 16.

Naaman Syro, cum lepra laboraret, saluti fuit ancilla, quæ consilium ei suggessit, ut ad Elisæum Prophetam accederet, & apud eum sanitatem quæreret. 4. *Reg.* 5.

Salomon misit servos suos ad laborandum in Libanum tantum per singulos menses vicissim, ita ut duobus mensibus essent in domibus suis: ne videlicet continuo labore nimium gravarentur. 3. *Reg.* 5, 14.

Giezi servus Elisæi Prophetæ contra voluntatem Domini sui munera petens a Naaman Syro, & mentitus Domino suo, lepra percuitur. 4. *Reg.* 5, 20.

Mardocheus Dominum suum Assverum, indicata prodicione, a morte liberans, diu pro hac fide nihil præmii consecutus est, sed tandem insignem honorem accepit. *Esth.* 6.

Christus Dominus formam servi accipiens, omnibus servis potest esse solatio & exemplo. *Phil.* 2, 7.

Idem mira semper patientia & bonitate cum discipulis suis agens, eorum necessitatibus succurrens, eos instruens &c. est exemplum omnibus Dominis, quomodo se erga suos servos gerere debeant.

In parabola talentorum proponitur tum fidelitas & pigritia servorum, tum liberalitas

Da

Domini remunerantis fideles servos, & justitia punientis servum pigrum. *Matth.* 25.

Centurio sollicitus est, ut aegrotanti servo sanitatem restituat. *Matth.* 8.

Idem testatur obedientiam suorum servorum his verbis: dico huic: vade, & vadit, & alii: veni, & venit, & servo meo: fac hoc, & facit. *Matth.* 8.

Servi, qui se Domino offerunt ad colligenda ex agro zizania, ostendunt, quam solliciti sint de rebus Domini, ne quid pereat: item quod non expectent iussa, sed se ultro offerant Domino suo ad labores. *Matth.* 13, 27.

Ministri Judæorum iniquissimum Dominorum suorum imperium exequantur, & capiunt Jesum. *Joan.* 18, 12.

Judas proditor, qui commissas sibi pecunias clam furatus est, exemplum infidelis servi. *Joan.* 12, 6.

Regulus, cujus filius a Christo Domino fuit sanatus, credit, & domus ejus tota, ad ejus exemplum & adhortationem. *Joan.* 4, 53.

Cornelius Centurio, quia ipse erat religiosus ac timens Deum, talem dicitur habuisse totam familiam. *Act.* 10.

Paulus ad Philemonem scribit, quomodo se debeat gerere erga Onesimum servum suum fugitivum, sed ab Apostolo remissum. *Ep. ad Phil.*

E.

Electio.

Consilio Jethro sacerdotis Madian Moyses usus humiliter, elegit Judices, seu prælatos minores, viros potentes & timentes Dominum, in quibus erat veritas, & qui oderunt avaritiam. *Exod. 18.*

Præceperat Dominus Moyfi, ut tolleret 12. virgas juxta numerum tribuum filiorum Israel, nomen Aaron erat in tribu Levi, quas cum posuisset in tabernaculo, sequenti die invenit virgam Aaron germinasse. *Num. 17.*

Volens Moyses ulcisci Israel de Madianitis, ait: Mille viri de singulis tribubus eligantur ad bellum. *Num. 31.*

Moyfes advertens se juxta voluntatem Domini moriturum, oravit Dominum devote, dicens: Provideat Dominus Deus spiritum omnium carnis, hominem, qui sit super multitudinem hanc &c. Ordinavit autem Dominus, quod Josue filius Nun esset successor ipsius, & dux populi loco ejus &c. *Num. 27.*

Post mortem Josue consuluerunt filii Israel Dominum, dicentes: Quis ascendet ante nos, & erit dux belli? Dixitque Dominus: Judas ascendet &c. *Judic. 1.*

Vi-

Videntes filii Israel, quod Gedeon strenue pro eis pugnaverat, dixerunt omnes ad eum: Dominare nostri &c. *Judic. 8.*

Majores natu de Galaad perrexerunt ad Jephete, dixeruntque ad eum: Veni & esto princeps noster, & pugna contra filios Ammon. *Judic. 11.*

Erat vir de Benjamin, nomine Cis, & ei filius, vocabulo Saul, electus, & bonus, & non erat vir de Israel melior illo, &c. hunc revelavit Dominus Samueli eligendum fore, & inungendum super populum Israel. *1. Reg. 9.*

De mandato Domini speciali ivit Samuel in Bethlehem, & unxit David filium Isai in regem super Israel & Jerusalem. *1. Reg. 16.*

Mortuo autem Saule, venerunt viri de tribu Juda, & unxerunt David super se in regem. Deinde universæ tribus Israel venerunt ad eum, & unctus est in regem super totum populum Israel. Unde ipse dicit in Psalmis: Elegit David servum suum. Et alibi, Placuit Domino, ut me eligeret regem super cunctum populum Israel. *2. Reg. 5. Psalmo 77. 1. Paral. 28.*

Appropinquans morti David, dixit majoribus Israel: De filiis meis elegit Dominus Salomonem, ut sederet in throno regni Domini super Israel. *Eodem.*

Terribili judicio Dei assumptus fuit Jeroboam, ut esset rex super 10. tribus Israel: & tamen occasio fuit populo recedendi a Deo. *3. Reg. 11.*

K 2

Scriptit

Scriptit Jehu literas, & misit in Samariam ad optimates civitatis. Eligite meliorem, & eum, qui vobis placuerit de filiis Domini vestri, & ponite eum super folium patris sui, & pugnate pro domo Domini vestri. 4. Reg. 10.

Congregati sunt omnes amici Judæ, & dixerunt Jonathæ: Ex quo frater tuus defunctus est, vir similis ei non est, qui exeat contra inimicos nostros. Nunc itaque te eligimus esse pro eo nobis in principem & ducem ad bellandum bellum nostrum. 1. Mach. 9.

Vocavit Dominus discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominavit. Luc. 6.

Post ascensionem Domini discipuli statuerunt duos, scilicet Joseph & Matthiam, & orantes dixerunt: Tu Domine, qui nosti corda omnium, ostende, quem elegeris, ex his duobus unum, accipere locum ministerii hujus & Apostolatus. Act. 1.

Sermo, quem dixerunt Apostoli, placuit omni multitudini, & elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum &c. Act. 6.

Ministrantibus discipulis Domino & juvenantibus, dixit illis Spiritus sanctus: Segregate mihi Paulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Act. 13.

Eleemosynæ merces.

Abrahama facienti eleemosynam filius promittitur. Gen. 18.

Abi-

Abigail ob panes aliquot Davidis militibus prudenter distributos, ad statum regium promovetur. 1. Reg. 25.

Vidua pauper, in Eliam liberalis, magnos inde fructus percipit. 3. Reg. 17.

Mulier Sunamitis, erga Elisæum benefica, impetrat filium, qui mortuus ad vitam ab Elisæo resuscitatur. 4. Reg. 4.

Cornelius Centurio propter eleemosynas suas, quæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei, recipit in præmium veram fidem & salutem. Act. 10.

Cum evassisset Paulus cum sociis de contracta navi, Publius princeps ei triduo victum benigne præbet. Paulus autem patrem ipsius febri & dysenteria laborantem oratione & manuum impositione sanat. Act. 28.

Dominus in die judicii misericordie erga pauperes vitam æternam in præmium dabit; dicit enim: esurivi, & dedistis mihi manducare &c. Matth. 25. 35.

Angelus Tobie indicat, quod propter eleemosynam tantis bonis ejus domum mirabiliter cumulaverit. Tob. 12.

Exemplum bonum & malum.

Eva prima comedens de fructu vitæ, exemplo suo permovit Adamum, ut etiam ipse comederet. Gen. 3, 6.

K 3

Filii

Filii Israel feliciter pugnarunt contra Moabitas, Aod eorum duce in fronte gradiente: qui dixit ad eos: Sequimini me. *Jud.* 3, 27.

Gedeon pugnaturus contra Madianitas dixit ad suos: quod me facere videritis, hoc facite. Quod cum illi fecissent, insignem de hostibus reportarunt victoriam. *Jud.* 7, 17.

Saul omnibus argumentis, quæ illi attulit filius ejus Jonathas, non potest persuaderi de fidelitate & innocentia David. Persuasus tamen de hac fuit unico Davidis facto, quo vitæ ejus pepercit, & exclamavit: justior es tu, quam ego. Et tu indicasti mihi hodie, quæ feceris mihi bona. *1. Reg.* 24.

David, cum exercitus ejus ingenti siti torqueretur, allatam sibi aquam noluit bibere, sed effudit in terram, ut exemplo suo milites omnes sitim tolerare doceret. *2. Reg.* 23, 16.

Naaman Syrus ope Elifæi mirabiliter a lepra mundatus, intuitu hujus miraculi agnovit quidem, quod non sit alius Deus, nisi in Israel, sed idololatricam nondum propterea reliquit. At cum vidit Elifæum generose contemnere omnia munera, quæ illi obtulit, statim hoc exemplo fuit permotus, ut se converteret, & ad Elifæum diceret: non faciet amplius servus tuus holocaustum diis alienis. *4. Reg.* 5.

Cum roboratum fuisset regnum Roboam, dereliquit legem Domini, & omnis Israel cum eo, secutus nimirum regis sui exemplum. *2. Paral.* 12, 1.

Ma-

Mathathias moriturus, ut filios suos animaret ad Leges patrias fortiter servandas & defendendas, proponit illis plurima exempla Sanctorum. *1. Mach.* 2, 49.

Jerosolymis leges optime fuerunt custoditæ, & templum summo honore, etiam ab exteris, cultum, propter Oniæ Pontificis pietatem. *2. Mach.* 3, 1.

Eleazarus se ad omnia tormenta & mortem offert, ut adolescentibus exemplum forte relinqueret moriendi potius quam contra legem Dei agendi. *2. Mach.* 6, 28.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. *1. Pet.* 2, 21.

Idem a suis discipulis exigit, ut veritates a se doctas non tantum lingua, sed etiam exemplo suo populis prædicarent. Hinc ait ad eos: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. *Matth.* 5, 16.

Cæpit Jesus facere & docere: prius facere, & exemplo suo confirmare, quod docuit. *Matth.* 1, 1.

Joannes Baptista nullum signum fecit, & tamen summopere fuit ab omnibus æstimatus, & maximus hominum concursus ad eum factus: Hunc attraxit solum exemplum ejus austeræ & innocentissimæ vitæ. *Matth.* 3.

Regulus, cujus filius a Christo fuit sanatus, credidit, & ad illius exemplum domus ejus tota. *Joan.* 4, 53.

K 4

Cor-

Cornelius Centurio erat Religiosus ac timens Deum cum omni domo sua, domini sui exemplum secuta. *Act.* 10, 2.

Cum custos carceris baptismum suscepisset, etiam omnis domus ejus continuo est baptizata. *Act.* 16, 33.

Paulus monet Titum: in omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum. *Tit.* 2, 7.

F.

Fama bona & mala.

Fuit Dominus cum Josue, & nomen ejus vulgatum est in omni terra. *Jos.* 6, 27.

Ruth pauper invenit gratiam in oculis Booz viri potentis ac divitis, ab eoque in conjugem eligitur, eo quod Booz multa bona de illa audiverit. *Ruth.* 2.

Anna mater Samuelis, cum ab Heli sacerdote ebria reputaretur, defendit se & bonam suam famam: nequaquam, Domine mi: vinum & omne, quod inebriare potest, non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini. *1. Reg.* 1.

Heli filios suos increpat: quare facitis res hujusmodi, quas ego audio, res pessimas, ab omni populo. Nolite filii mei; non enim est bona fama, quam ego audio, ut transgredi faciat

ciatis populum Domini. Propter famam enim hæc pessimam plurimi abstinebant a sacrificiis. *1. Reg.* 2, 22.

Regina Saba audiens famam sapientiæ Salomonis, ab hac commota venit in Jerusalem, & tentavit eum in ænigmatibus. Ut autem audivit sapientissimam ejus responsam, dixit: major est sapientia, & opera tua, quam rumor, quem audivi. *3. Reg.* 10.

Judith erat in omnibus famosissima; quoniam timebat Dominum valde: nec erat, qui loqueretur de ea malum verbum. *Jud.* 8, 8.

Rex Thou, cum multa egregia facinora de David audivisset, misit ad eum Joram filium suum, ut salutaret eum congratulans. *2. Reg.* 8, 10.

Job defendit famam suam contra amicos, qui omnia mala, quæ patiebatur, ejus peccatis volebant imputare, dum de se testatur: non peceavi: item: oculus fui cæcus, & pes claudus, pater eram pauperum. *Job.* 29, 15.

Christus Dominus, cum e deserto in Galileam rediisset, tanta mox patravit, ut fama de illo per universam illam regionem exiverit. *Luc.* 4, 14.

Idem cum filiam principis a mortuis suscitasset, exiit fama hæc in universam terram illam. *Matth.* 9, 26.

Herodes audiens famam Christi Domini, judicavit, eum esse Joannem Baptistam a mortuis revocatum ad vitam. *Matth.* 14.

Apostolus studet ubique bonam famam habere; hinc ait: Christi bonus odor sumus. *2. Cor. 2, 15.*

Idem præcipit Philippenſibus, ut omnia ſectentur, quæcunque ſunt bonæ famæ. *Philipp. 4, 8.*

Idem exigit ab eo, qui in Episcopum debet eligi, ut testimonium habeat bonum ab iis, qui foris ſunt, ne in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli. *1. Tim. 3, 7.*

Festorum Observatio.

Observatio Sabbati originem trahit ex eo, quod dicitur: Benedixit Dominus diei septimo, & sanctificavit illum, quia in ipso cessavit ab omni opere suo. *Gen. 2.*

Sexto die filii Israel in deserto colligebant Manna in duplici quantitate, ut die sabbati vacarent ab omni opere. *Exod. 16.*

Item in præceptis decalogi solius mandati de observatione Sabbati ratio redditur, quia minus de ratione habere apud carnales homines videbatur. *Exod. 20.*

Præceptum, de observatione Sabbati, frequenter in lege reperitur, ut homo id diligenter observet, & ut veram requiem adipisci laboret. *Exod. 31. Lev. 19, 24. & 26.*

Die Sabbati offerebantur duo agni, diebus aliis unus tantum, nisi in solemnitatibus & calendis, ad designandum, quod in festis abundantius Deum laudare debemus. *Num. 28.*

Ho-

Homo, deprehensus colligere ligna in Sabbato, fuit præcepto Domini a toto populo lapidatus. *Num. 15.*

Videns Neemias homines torcularia calcantes, & onera portantes venalia in Sabbatis objurgavit eos, tanquam diem Sabbati profanantes. *2. Esd. 13.*

Gentiles ex parte Antiochi constituerunt prælia in diebus Sabbatorum adversus quosdam, qui fugerant de Judæa. At illi non miserunt lapidem, nec oppilaverant loca occulta, dicentes: Moriamur omnes in simplicitate nostra. De quibus est advertendum: Quod licet in hoc erga mandatum Domini devotionem ostenderint, tamen attendentes postea, quod in hoc populus domini dispergi poterat, cogitaverunt saniori consilio, dicentes: Omnis homo quicumque venerit ad nos in bello die Sabbatorum, pugnemus adversus eum: Non enim dicitur opus fervile, pugnare pro tuenda vita, vel pro lege Dei. *1. Mach. 2.*

Machabæus Judas & socii sui, pugnantes contra Nicanorem & exercitum suum, interfecerunt 9000. hominum, cæteros autem fugere compulerunt: sed non perseverarunt insequentes, eo quod erat ante Sabbatum. *2. Mach. 8.*

Nicanor cogitavit cum omni impetu die Sabbati bellum committere: sed Judæi, qui cum per necessitatem sequebantur, dixerunt ei: Ne ita ferociter ac barbære feceris, sed honorem tribue diei sanctificationis. *2. Mach. 15.*

Di-

Discipulis Domini vellentibus spicas & manducantibus, dixerunt Pharisei: Ecce faciunt, quod non licet facere sabbatis. At ille dixit eis: Non legistis, quod fecit David: Sequitur; Dominus est filius hominis, etiam Sabbati, *Matth. 12.*

Salvator noster legitur in Sabbatis multa fecisse miracula, ut patet per omnia Evangelia, Cujus ratio triplex assignari potest. Una, ut se Dominum ostenderet, ut supra *Matth. 12.* Secunda; ut veram intelligentiam præcepti daret; quia non ab omni opere cessandum *Matth. 12.* *Luc. 6.* An licet Sabbato benefacere an male? animam salvam facere, an perdere? Tertia, ut plures homines, audientes eum & videntes, edificaret, ut *Luc. 13. & 6.*

Cum curasset inclinatam mulierem, Archisynagogus indignans, quia curasset Sabbato Jesus, dicebat turbæ: Sex dies sunt, in quibus oportet operari, in his ergo venite & curamini, & non in die Sabbati. Respondens Dominus Jesus Archisynagogo, dixit: Hypocrite, unusquisque vestrum Sabbato nonne solvit bovem aut asinum a præsepio, & ducit ad aquam? Hanc autem filiam Abraham quam alligavit Satanas, ecce decem & octo annis, nonne oportuit solvi a vinculo isto die Sabbati? Et cum hæc diceret, erubescerant omnes adversarii ejus, & omnis populus gaudebat in universis, quæ gloriose a Christo Jesu fiebant. *Luc. 13.*

Mulieres sanctæ, quæ paraverant aromata, ad unguendum corpus dominicum: ita districte fer-

servabant Sabbatum, ut tali die noluerunt tam sanctum corpus inungere. Unde Sabbato quidem siluerunt secundum præceptum. *Luc. 24.*

Sabbato requievit Dominus in sepulchro *Joan. 10.*

Dies Sabbati erat apta specialiter & conveniens ad audiendum verbum & legem Dei, voces prophetarum, quæ per omne Sabbatum leguntur. *Az. 17. & 16.*

Fidelitas erga hominem.

Servus Abraham Eliezer fideliter egit nuncium a Domino suo sibi commissum, quando ivit pro Rebecca ad domum Bathuelis. *Gen. 24.*

Fideliter servivit Jacob avunculo suo Laban, quando gregem ipsius pascendo die nocteque æstu urebatur & gelu. *Gen. 31.*

Joseph erga Dominum suum fideliter se habuit, qui uxorem ejus tangere noluit. *Gen. 39.*

Item erga Pharaonem in consilio, quod ei dedit, & in ministerio, quod ei exhibuit, fecit Joseph. *Gen. 41.*

Rahab meretrix fideliter egit cum exploratoribus, quos miserat Josue, & ipse Josue egit postea fideliter cum eadem. *Josue 2. & 6.*

Quamvis Gabaonitæ sefellissent Josue, & filios Israel, tamen juramenta & pacta eis servaverunt, & eos contra hostes postea fideliter adjuverunt. *Josue 3, 10.*

Fideliter indicavit David Jonathas iram patris sui, & ipsum quantum potuit excusavit & postea confortavit. *1. Reg. 20.*

Occiso patre Abiathar occasione David, Ego, inquit, sum reus omnium animarum patris tui, mane mecum, ne timeas: si quis quaesiverit animam meam, quaeret & animam tuam, mecumque servaberis. 1. *Reg.* 22.

Noluit David percutere Dominum suum, licet malum & persequentem eum, cum tamen si voluisset, bis eum percutere potuisset. 1. *Reg.* 20.

Magnam fidelitatis signum fuit, licet indifferete egerit armiger Saul, quando videns Dominum suum esse mortuum, noluit ultra vivere, sed irruit super gladium suum, & mortuus est cum eo. Quid ergo facere debemus pro Domino, pro nobis crucifixo? 1. *Reg.* 31.

Viri Jabes Galaad fideliter se habuerunt ad Saul dominum suum, licet malum, reverenter sepelientes eum. 1. *Reg.* 31.

Urias Ethæus volebat esse in deliciis, quam diu Joab Dominus suus laborabat in exercitu. 2. *Reg.* 11.

Instante captione civitatis Rabbath, quam diu obsederat Joab, misit ad David, ut veniret, & illam caperet, ut Domino suo, non sibi honor victoriæ deferretur. 2. *Reg.* 12.

Cum fugeret David a facie Absalon, dixit illi Ethai: Vivit Dominus, quoniam, in quocunque loco fueris Domine mi rex, sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus. 2. *Reg.* 15.

Noluerunt viri David, quod ipse exiret cum eis ad prælium, dicentes: Tu unus pro decem millibus computaris. In quo apparuit, quod fideliter diligebant eum. Et sequenti Cap. 21.

Jam

Jam non egredieris nobiscum ad prælium, ne extinguas lucernam in Israel. 2. *Reg.* 18.

Separatus omnis Israel a David, secutusque est Sebam filium Bochri. Viri autem Juda adhererunt regi suo, tanquam fideles videlicet, & constantes. 2. *Reg.* 20.

Tres viri robustissimi fideliter defenderunt David pugnantem contra Philistinum, & attulerunt ei de aqua cisternæ Bethlehem, quam cum desiderio magno petierat. 1. *Paral.* 11.

Valde fideliter egit Jojada Pontifex, cum Joas filio Joram regis Juda, licet male recognoverit postea. 4. *Reg.* 11.

Onias summus Pontifex, & alii sacerdotes laboraverunt fideliter viduarum, & pupillarum deposita custodire. 2. *Math.* 3.

Commendat Dominus fidelitatem servorum, qui multiplicaverunt sibi tradita. *Math.* 25.

Cum multa fidelitate procurabat Paulus fieri collectas pro necessitatibus pauperum de Judæa. 2. *Cor.* 9.

Fideles & affectuosas literas misit Paulus Philemoni pro Onesimo servo ejus fugitivo.

Discretum & fidele consilium dederunt Paulo quidam de Asiæ principibus, rogantes cum ne sederet in theatrum. *Act.* 19.

Fider.

Fides.

Credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iustitiam. Nota: Quod credidit Deo promittenti rem valde difficilem. *Gen. 15. Rom. 4.*

Translato mari rubro, & exercitu Pharaonis submerso, timuit populus Dominum: & crediderunt Domino & Moyfi. *Exod. 4.*

Usque ad aquas contradictionis fideliter credidit Moyses cunctis verbis Domini, sed ibi aliquid hæsitavit. *Num. 20.*

Dixit Jonathas armigero suo: Non est Domino difficile saluare vel in multis, vel in paucis. *1. Reg. 14.*

Magnæ fidei verbum fuit, cum pugnaturus David contra Goliath gigantem, dixit: Tu venis ad me cum gladio & hasta & clypeo, ego autem venio ad te in nomine Domini. *1. Reg. 17.*

Dixit Josaphat rex Juda exercitui suo, ad pugnam congregato: Credite in Domino Deo vestro, & securi eritis: Credite prophetis ejus, & cuncta venient prospera. *2. Paral. 20.*

Magnæ fidei verbum dixit Aza: Domine, non est apud te ulla distantia, utrum in paucis auxiliis, aut in pluribus. *2. Paral. 14.*

Eldras venturus in Jerusalem, propter magnam & periculosam viam, noluit petere conductum a rege sed convertit se ad jejunium, & orationem. *2. Esd. 8.*

Videns Neemias tot imminere pericula & labores, ædificantibus dixit: Deus noster pug-
nabit

nabit pro populo, & nos ipsi faciamus opus. *2. Esd. 4.*

Magnæ fidei verbum dixerunt socii Danielis regi Nabuchodonosor: Deus noster quem colimus, potest nos eripere de camino ignis, & de manu tua liberare: quod si noluerit, notum sit tibi, quod Deos tuos non colimus. *Dan. 3.*

Dixit Judas Machabæus sociis suis timentibus: Facile est concludi multos in manibus paucorum, & non est differentia manus Dei liberare in multis aut in paucis. Quia non in multitudine exercitus victoria belli, sed de cælo fortitudo est. *1. Mach. 5.*

Eleazarus dixit his, qui volebant eum mortem evadere, simulando se de sacrificii carnis manducare: Manus Omnipotentis nec vivus nec defunctus effugiam. *1. Mach. 6.*

Ex abundantia fide mentis procedebant verba illorum septem fratrum, & matris ipsorum. *2. Mach. 7.*

Zachariæ patri Joannis Baptistæ dixit angelus: Ecce eris tacens, & non poteris loqui usque in diem, quo hæc fiant pro eo, quod non credidisti verbis meis. *Luc. 1.*

Elisabeth repleta Spiritu sancto beatam Virginem specialiter laudavit, beata ait, quæ credidisti &c. *Eodem.*

Mira fides in illis tribus Magis fuisse probatur, qui in Bethlehem ab oriente venerunt, & inveniētes puerum cum paupercola matre, humiliter adoraverunt, & mysticas ei munera species obtulerunt. *Matth. 2.*

Hæc Exempla.

L

Merito

Merito commendatur a Domino fides Centurionis, qui dixit: Domine non sum dignus &c. Sequitur: Non inveni tantam fidem in Israel. *Matth. 8.*

Multum potest valere cuilibet fides propria, si tantum paralytico valuit fides aliena. Videns Jesus fidem illorum dixit: Confide filii, remittuntur tibi peccata tua & statim integraliter sanavit. *Matth. 5. Luc. 5.*

Mulier fluxum sanguinis patiens intra se ait: Si tetigero tantum vestimenta ejus, salva ero. Sequitur: Confide filia, fides tua salvam te fecit. *Matth. 9.*

Non fecit Dominus Jesus virtutes multas in patria sua propter incredulitatem illorum. *Matth. 14.*

Quando Petrus ambulans super aquas cepit mergi, arguit eum Dominus de defectu fidei dicens: Modicæ fidei, quare dubitasti? *Matth. 14.*

Commendatur a Domino mulier Chananæa, cui dixit: O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut vis. *Matth. 15.*

Magnæ fidei verbum dixit Petrus Domino interroganti, quid homines dicerent de eo: Tu es, inquit, filius Dei vivi. *Matth. 16.*

Mira fides fuit Magdalenæ, idcirco juste a Domino exaudiri meruit: Fides tua te salvam fecit. *Luc. 7.*

Credens jam pater pueri lunaticè, humiliter sibi fidem augeri petebat, & cum lachrymis agebat: Credo Domine, adjuva incredulitatem meam. *Matth. 9.*

Thomæ

Thomæ Dominus dixit: Infer digitum tuum &c. Noli esse incredulus, sed fidelis: Quia vidisti, credidisti. Beati qui non viderunt, & crediderunt. *Joan. 20.*

Die Pentecostes post primam Petri prædicationem, post Spiritus sancti receptionem, circiter tria millia hominum crediderunt. *Act. 2.*

Cum sanatus esset claudus, Petrus allocutus est mirantem & stupentem turbam, Multi autem qui audierunt verbum, crediderunt. Et factus est numerus virorum quinque millia. *Act. 3.*

Elegerunt Apostoli Stephanum virum plenum fide & Spiritu sancto. *Act. 6.*

Eunuchus ait Philippo: Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde, licet. Et respondens Eunuchus ait: Credo Dei filium esse Jesum Christum. Et tunc Philippus baptizavit eum. *Act. 8.*

Saulus & Cornelius modo vario sed utroque ædificatorio ad fidem Christi fuerunt adducti. *Act. 9. & 10.*

Quidam Cyprii & Cyrenæi, cum introissent Antiochiam, loquebantur ad Græcos annunciantes Dominum Jesum, multusque numerus conversus est ad Dominum. *Act. 11.*

Proconsul Paulus, videns quomodo ad verbum Pauli Apostoli Elymas magus, qui resistebat ei, excæcatus fuit, credidit, admirans super doctrina Domini. *Act. 13.*

L 2

Paulo

Paulo & Barnaba dicentibus Judæis: vobis oportebat primum loqui sermonem Dei, sed quoniam repellitis illum, ecce convertimur ad gentes: audientes autem gavisi sunt, & glorificabant nomen Domini, & crediderunt, quotquot erant præordinati ad vitam æternam. *Eodem.*

Quidam vir de civitate Lystris, qui nunquam ambulaverat, audivit Paulum loquentem. Paulus autem videns, quod fidem haberet, ut salvus fieret, dixit ei: Surge super pedes tuos rectus, & exiit, & ambulabat. *Act. 14.*

Factum est Iconii, ut Paulus & Barnabas simul introirent in synagogam Judæorum, & loquerentur ita, ut crederet Judæorum & Græcorum copiosa multitudo. *Eodem.*

Transcuntibus Paulo & Barnaba per diversas civitates Ecclesiæ confirmabantur in fide, & abundabant numero quotidie. *Act. 16.*

Custos carceris, in quo detinebantur Paulus & Silas, videns terræ motum fieri, & carcerem aperiri, tremefactus procidit ad pedes eorum, dicens: Domini, quid me oportet facere, ut salvus fiam? At illi dixerunt: Crede in Dominum Jesum, & salvus eris. *Eodem.*

Cum Paulus disputasset Athenis contra idolatriam, quidam viri adhærentes ei, crediderunt, in quibus Dionysius &c. *Act. 17.*

Fidem colentium felicitas, desertiarum infelicitas.

Moyfes ob retentum veræ Religionis cultum & zelum non curavit bonis spoliari, & in exilium profugere: ex quo factum, ut ad tantam dignitatem ac potestatem evehctus sit, quantam ante ipsum nemo legitur assecutus. *Exod. c. 2. 3. & seq.*

Daniel propter actus veræ Religionis summa honorum & bonorum temporalium felicitate auctus est. *Dan. 6.*

Filii Israel immunes servantur a plagis Ægypti. *Exod. 8, 22.*

Joas, quamdiu veram Religionem coluit, feliciter regnavit: at ubi defecit, multis languoribus a Syris exercitatus, a suis tandem interfectus est. *2. Paral. 23.*

Abraham a Deo benedictus propter fidem, qua filium suum immolavit, & contra spem in spem credidit. *Gen. 22.*

Fide muri Jericho corruerunt circuitu dieum septem. *Hebr. 11, 31.*

Fide Rahab meretrix non periit cum incredulis. *Hebr. 11, 30.*

Israëlitzæ servientes Baal & Astaroth, deseruerunt viam, per quam ingressi fuerant patres eorum. Iratus itaque Dominus tradidit eos in manus diripientium. *Judic. 2.*

Saul, quia contempsit nomen Domini, regnum amisit, & vitam. *1. Reg. 31.*

Michol Saulis filia & uxor Davidis, quia derisit Religionis cultum, ideo prole caruit. 2. *Reg.* 6.

Achab rex impiissimus auctor foedissimarum superstitionum idolum Baal pertinaciter coluit. Verum Rex ipse, & impia ejus conjux Jezabel dignas impietatis suæ poenas dederunt. 3. *Reg.* c. 18. & 22.

Salomon, quamdiu veram Religionem coluit, secundo rerum cursu usus est. Sed cum idola cepit colere, a felicitate excidit. 3. *Reg.* 11.

Sedecias ultimus Rex Juda imitator impietatis antecessorum suorum horribiliter a Deo punitur. Evertitur enim totum ejus regnum, cuncti ejus filii ante oculos patris trucidantur, ipse, effossis oculis, in compedibus & squalido carcere vitam ducens miserime perit. *Jer.* 39.

Judæi ob infidelitatem suam excluduntur a regno Dei, & relinquuntur in obstinatione sua, substitutis in eorum locum gentilibus.

Forma corporis.

Rebecca erat decora nimis, virgoque pulcherrima, sed simul castissima, & humillima, adeo ut servo Abraham ejusque camelis ex puteo hauriret. Fuit postea a sponso suo Isaac adeo dilecta, ut hic dolorem, quem ex morte matris suæ conceperat, temperaret. *Gen.* 24.

Samson, cætera fortissimus, forma Dalila capitur, sed deceptus ab illa inimicis suis traditur. *Judic.* 16.

Erat

Erat Joseph pulchra facie & decorus aspectu, sed simul castissimus, licet fortiter tentatus. *Gen.* 39.

Erat Absalon pulcherrimus in Israel, & decorus nimis, a vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ulla macula: præ cæteris vane sibi complacebat in capillis suis. Sed pulchritudinem suam multis vitis sedavit, & ipsi capilli exitio ei fuerunt. 1. *Reg.* 14, 25.

Thamar speciosissima, quod nimium fideret fratri suo Amnon, ab eo fuit oppressa, sed dein odio habita, & e domo ejecta. 2. *Reg.* 13.

Judith erat eleganti aspectu nimis, sed adeo castitatis amans, ut ad hanc conservandam domi clausa maneret, cilicio se indueret, & jejuna-ret omnibus diebus vitæ suæ præter Sabbathata, & festa domus Israel. Hac pulchritudine liberavit urbem suam ab excidio. *Judith.* 8.

Esther erat formosa valde, & incredibili pulchritudine, omnium oculis gratiosa & amabilis. Sed non quæsitivæ muliebrem cultum. *Esth.* 2, 15.

David erat adolescens pulcher aspectu, sed simul fortissimus & castissimus. 1. *Reg.* 17.

Paulus vult mulieres in habitu ornato, cum verecundia & sobrietate ornantes se, & non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa. 1. *Timoth.* 2, 9.

Fortitudo.

Videns Abraham nepotem suum Loth esse captum, assumptis vernaculis suis, & aliis sociis, irruit nocte super quatuor reges, qui ceperant illum. Et percussis hostibus, reduxit Loth, cum tota substantia, & populo Sodomorum. *Gen. 14.*

Securum facit hominem & audacem puritas conscientiae. Hinc est, quod Jacob tumens cum iurgio ait: Quam ob culpam meam, & ob quod peccatum meum sic exarsisti post me, & scrutatus es omnem suppellectilem domus? *Gen. 31.*

Dixit Angelus ad Jacob: Si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines praevaleris? *Gen. 32.*

Audacter, & constanter stetit Moyses coram Pharaone arguens eum, quia non dimittebat populum Domini. *Exod. 5.*

Armati ascenderunt filii Israel de terra Aegypti. *Exod. 13.*

Caleb & Josue viriliter confortaverunt populum dicentes: Ascendamus & possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam. Et iterum: ne timeatis populum terrae, quia sicut panem, ita poterimus eos devorare. *Num. 13. & 14.*

Phinees cum duodecim millibus pugnatorum debellavit Madianitas. Quorum praeter viros & mulieres, qui occisi fuerant, triginta duo millia virginum in praeda fuerunt, animalium vero

vero erat maxima multitudo. Nec aliquis de filiis Israel mortuus est. *Num. 31.*

Moyes dixit ad Josue, qui ei debebat succedere: Confortare, & esto robustus, tu enim introduces populum istum. *Deut. 31.*

Pergens ad bellum Josue contra habitatores Hai, erat in fronte exercitus vallatus auxilio pugnatorum. *Josue 8.*

Captis quinque regibus, dixit Josue ad principes, qui secum erant: Ite & ponite pedes vestros super colla regum istorum: Nolite timere, nec paveatis. *Josue 10.*

Dixit Caleb ad Josue: octoginta quinque annorum sum hodie, sic valens, ut eo valebam tempore, quando ad explorandum missus sum, illius in me temporis fortitudo perseverat. *Josue 14.*

Ad Judex & princeps exercitus Israel, in fronte gradiens, dixit ad populum: Sequimini me, tradidit Dominus inimicos nostros in manus nostras. *Judic. 3.*

Gedeon dixit Angelus: Dominus tecum, virorum fortissime, & post: Vade, & in hac fortitudine tua liberabis Israel de manu Madian. Cumque ille se humiliter excusaret, audivit: Ego ero tecum, & percutes Madian, quasi virum unum. *Judic. 6.*

Ex praeepto Domini dixit Gedeon exercitui: Qui formidolosus est & timidus, revertatur. Trecentis enim viris, pulchro stratagemate Madianitas vicit. *Judic. 7.*

Samson leonem manibus inermis laceravit: Et post hoc opera fortitudinis multa fecit, ut patet cap. 15, 16. *Judic. 14.*

Audiens Saul obditionem virorum Jabes Gailaad, audacter & efficaciter & festinanter succurrit eis. 1. *Reg. 11.*

David in pueritia sua fortiter superavit, & interfecit leonem, & ursum, & Goliath Philistinum. 1. *Reg. 17.*

Item David venit cum uno milite ad castra Saul, & intravit tentorium ejus, tulit hastam & scutum ejus. 1. *Reg. 26.*

Pueri duodecim ex Isboseth, & duodecim ex parte David, apprehenso unusquisque capite comparis sui, defixit gladium in latus contrarii, & ceciderunt simul. 2. *Reg. 2.*

Desiderante & petente David de aqua cisternae Bethlehem, tres fortes milites David perpuerunt castra Philistinorum, & attulerunt ei de aqua illa. 2. *Reg. 23.*

Viriliter egit Jehu, percutiens duos reges, & fratres Ochoziae, & filios Achan, & prophetas Baal occidit in multitudine numerosa. 4. *Reg. 9.* & 10.

Cum magna strenuitate Jojada Pontifex eripuit regnum Juda de manu Athaliae, & Joas de genere David parvulum coronavit. 4. *Reg. 11.*

Joab filius Sarviae, fuit princeps & dux exercitus, qui in primis percussit Jebuseum, qui habitabat in Jerusalem, & ita statuerat David. 1. *Paral. 11.*

Dixit

Dixit Neemias optimatibus & magistratibus Judæorum: Surgamus & ædificemus. Et confortate sunt manus eorum in bono. 2. *Esd. 2.*

Filii transmigrationis ædificantes murum in circuitu Jerusalem, una manu faciebant opus, & altera tenebant gladium. 2. *Esd. 4.*

Inimici filiorum transmigrationis terrebant eos variis modis, cogitantes, quod cessarent ab opere. Sed dixit Neemias: Quam ob causam confortavi magis manus meas? 2. *Esd. 6.*

Audientes filii Israel potentiam Holofernis, præparaverunt se diligenter ad resistendum, præoccupantes vertices montium, & muris circumdantes vicos suos, congregaverunt frumenta in præparationem pugnae. *Judith. 4.*

Miram strenuitatem habuit Judith, cundo ad Holofernem, & occidendo eum in tentorio suo. *Judith. 11.*

Socii Danielis dixerunt Nabuchodonosor regi Babylonis: Deus noster potest nos eripere de camino ignis, quod si noluerit, notum sit tibi, o rex, quod deos tuos non colimus. *Dan. 3.*

Daniel non omisit, propter edictum regis, quin oraret Deum suum. *Dan. 6.*

Miram fortitudinem habuerunt Mathathias & filii ejus, quia ita resisterunt Antiocho regi, & prævaluerunt toties contra eum. 1. *Mach. 2.*

Confidenter & strenuissime Judas Machabæus flumen transit ad castra hostium, qui erant ultra ipsum flumen. 1. *Mach. 5.*

Elea.

Eleazar, filius Saura, cucurrit audacter ad elephantem, & superposuit se ei, & occidit eum, & cecidit in terram super ipsum, & mortuus est illic. 1. *Mach.* 6.

Eleazarus dixit tortoribus suis: Fortiter vitam excedendo, dignus apparebo: Adolefcentibus autem exemplar forte relinquam, si prompto animo ac fortiter, pro gravissimis ac sanctissimis legibus, honesta morte perfungar. 2. *Mach.* 6.

Machabæus, & qui cum eo erant, ibant prompti ad bellum contra Lysiam, de caelo habentes adjutorem. Leonum autem more, impetu irruentes in hostes, prostraverunt ex eis undecim millia peditum, & equitum mille sexcentos. Universos autem in fugam verterunt. 2. *Mach.* 11.

Virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Jesu Christi, & gratia magna erat in omnibus illis. *Act.* 4.

Stephanus plenus gratia & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna in populo. Ejus autem fortitudo præcipue apparuit in eo, quod Judæis constantissime resistit, & diram mortem patientissime toleravit. *Act.* 6.

Fortitudo est considerata periculorum susceptio, & laborum perpassio. *Cicer.* 2. *Rheto.* Sed in hoc constat Paulum Apostolum fortissimum militem Christi fuisse, qui tot, & tanta pericula, pro Christo sustinuit, & tot & tales labores suscepit. Sicut patet ab undecimo Actorum usque ad finem: *Act.* 11. Ipse etiam hos enumerat 2. ad *Cor.* 11.

For-

Fortitudo ad operandum malum.

Cain fuit fortior, quam Abel, quando consurrexit adversus eum, & interfecit eum. *Gen.* 4.

Multum laboraverunt illi quatuor reges, qui post magnam stragem hominum debellaverunt regem Sodomorum cum cæteris, & Loth nepotem Abrahamæ captivum duxerunt. *Gen.* 14.

Abimelech filius Gedeonis fatigationem sustinuit, occidendo 70. fratres suos, & postea Sychimitas oppugnando: & deinde satis cito miserabiliter occisus. *Judic.* 9.

Multis & magnis periculis & laboribus Saul se exposuit ad persequendum David, & nunquam propositum potuit obtinere. 1. *Reg.* 18.

Abfalon volens expellere patrem suum de regno, grande negotium arripuit, & pessime ei successit. 2. *Reg.* 15.

Excogitando & bellando multum laborabat Jeroboam, ad hoc ut populum Israel posset a domo David avertere, & aversum retinere. 2. *Reg.* 12.

Terras multas perambulavit Holofernes & devastavit, ut eas posset Domini sui imperio subjugare. Sed tandem una mulier decapitavit eum etiam, antequam propositum complevisset. *Judith.* 1.

Antiochus Epiphanes multos labores sustinuit, ut cultum Dei destrueret in Judæa, & tandem

tandem depauperatus, & confusus in aliena terra miserabili morte defunctus est. 2. *Mach.* 9.

Non solum prudentiores, sed etiam potentiores sunt filii hujus sæculi filiis lucis in generatione sua frequentar. Nam discipulis dormientibus, Judas procurando proditorem diu sollicitus vigilabat. *Matth.* 26.

Principes sacerdotum multa sollicitudine & labore fatigati fuerunt ad hoc, quod possent extinguere, & ad nihilum redigere nomen Christi; corruerunt enim custodes dominici sepulchri per copiosam pecuniam, quam dederunt, ut dicerent, eum per suos discipulos fuisse sublatum. *Matth.* 28.

Item & discipulos ejus nunc carceribus monuerunt, nunc sermonibus arctaverunt, nunc verberibus & contumeliis affecerunt, ut non loquerentur, nec docerent in nomine Domini Jesu. *Aã.* 3. 4.

Cum tribunus Lyfias vincetum detineret Paulum, fuerunt amplius, quam 40. Judæi, qui voverunt, se non gustaturos quidquam, donec occiderent Paulum, unde volebant, ut produceretur Paulus in medium, ut, eo viso, statim eum impetu occiderent eum. *Aã.* 23.

Furtum sacrilegum.

Joas Rex, qui thesauros templi temere surripuerat, a servis suis interficitur. 4. *Reg.* 12.
Balthasar Nabuchodonosoris pronepos, quia vasis sacris, e templo Jerosolimitano ablatiis,
cum

cum principibus & concubinis abutebatur, a Deo corripitur, & postea occiditur. *Dan.* 5.

Antiochus ob spoliatum & profanatum templum Jerosolymitanum, variis malis ac doloribus oppressus miserima morte perit. 1. *Mach.* 6.

Heliodorus a Seleuco Rege Asiæ missus ad rapiendos thesauros templi, sacerdotibus Deum invocantibus, ab angelis flagellatur, & non nisi ad Oniæ summi sacerdotis preces liberatur. 2. *Mach.* 3.

Lyfimachus, multis commissis in templo sacrilegiis & rapinis, ante ærarium interficitur. 1. *Mach.* 7.

Judas ex ærario Apostolico clam pecunias surripit, sed hoc furtum fuit origo ejus interitus. *Joan.* 12, 6.

G.

Gaudium bonum & malum.

Quale gaudium habuerit Anna mater Samuelis, indicat in suo cantico: exultavit cor meum in Domino. Item: lætata sum in salutari tuo. 1. *Reg.* 2.

Bethsamtæ gavisi sunt, quod potuerint videre arcam Domini in terras suas adventantem. Sed propterea percussi sunt plaga magna a Domino. 1. *Reg.* 6.

Magnum